

Pòrtic

Ramon Tremosa **Let Catalonia Vote**

El procés català vist des d'Europa

Ramon Tremosa

Let Catalonia Vote

Primera edició: setembre del 2015

© 2015, Ramon Tremosa i Balcells

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Pòrtic

Pedro i Pons, 9-11

08034 Barcelona

ISBN: 978-84-9809-337-7

Dipòsit legal: B-20.363-2015

Fotocomposició: Víctor Igual, SL

Impressió: Reinbook

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

ÍNDIX

1. RETALLADES A CATALUNYA: IMPOSICIÓ DE MADRID O «DIKTAT» D'EUROPA?	13
1.1. Espanya autonòmica: país unitari, no federal	17
1.2. Retallades a Espanya: concentrades només en autonomies i ajuntaments	20
1.3. Madrid cobra a Catalunya interessos més alts que la Troica a Grècia	23
1.4. El Parlament Europeu vota que les regions recaptin impostos (2013)	27
1.5. Despesa de defensa? A Europa «cap despesa no és sagrada»	32
2. EL PROCÉS CATALÀ A LA UE: MOLT INTERÈS EUROPEU, INDIFERÈNCIA ESPANYOLA	35
2.1. Quan esdevé Mas independentista? Estatut retallat, Spanair, Bankia...	41
2.2. Mas a la Moncloa (18.09.2012): primer avís del <i>Financial Times</i> a Rajoy	47
2.3. Full de ruta del procés català presentat a la UE (07.11.2012): un president molt nòrdic	49
2.4. Eleccions catalanes (25.11.2012): guanyat el dret a ser consultats	55
2.5. Acord per al referèndum (12.12.2013): «Els catalans faran el seu camí»	58

2.6. Eleccions europees (25.05.2014): Consolidada la majoria sobiranista	60
2.7. Referèndum 9-N: «Let Catalonia vote» a la portada de <i>The Economist</i>	65
3. CRISI ESPANYOLA VISTA DES D'EUROPA: FRACÀS ESTRUCTURAL, REFORMISME INVIABLE?	71
3.1. Per què Espanya no es reformarà	78
3.2. Rescat bancari 2012: Finlàndia humilia Espanya i Draghi contra Bankia	80
3.3. Madrid, segle XXI: Tancs de paper, però tancs al cap i a la fi?	84
3.4. Espanya no es vol reformar: Castella, com Rússia?	87
3.5. Méndez de Vigo no sabia que havíem aprovat els eurobons	96
4. LA MARCA ESPAÑA A LA UE: SOTA MÍNIMS	101
4.1. La presidència espanyola de la UE del 2010, un fracàs europeu	104
4.2. Una llarga tarda a la Moncloa	115
4.3. Espanya, a la cua en influència a Europa	122
4.4. Espanya, encara més feble a la nova Comissió Europea	126
4.5. Unió bancària europea: el Banc d'Espanya perd més sobirania monetària	131
4.6. L'autèntica Marca España: campiona de rànquings negatius	136
4.7. De Guindos, la derrota més humiliant de la Marca España	149
5. MARCA ESPAÑA VERSUS MARCA CATALUNYA AL PARLAMENT EUROPEU	157
5.1. Exposició del català al Parlament Europeu a cost zero euros	159

5.2. La Marca España es presenta al Parlament Europeu... només per a espanyols	163
5.3. El procés català omple la sala més gran del Parlament Europeu (14.10.2014)	166
6. BLOQUEIG DEL CENTRALISME MADRILENY: UN PROCÉS CATALÀ MÉS LLARG?	171
6.1. El futur de Catalunya segons Raimon Obiols	174
6.2. Espanya no podrà expulsar Catalunya de la lliure circulació	177
6.3. Independència unilateral? Pragmatisme de la UE per afrontar imprevistos	181
6.4. El Col·lectiu Wilson amb qui pot debatre a Espanya?	189
6.5. «Economic Viability of Catalonia»	191
7. EL CATALÀ, LLENGUA PROHIBIDA AL PARLAMENT EUROPEU	195
7.1. Martin Schulz, un catalanista president del Parlament Europeu	197
7.2. El PP rebutja l'ús del català al plenari	204
7.3. Escridassat per no parlar espanyol al plenari, però TT a Twitter	206
7.4. L'esmena croata: només amb un Estat el català serà oficial	207
8. EL REFERÈNDUM ESCOCÈS, MIRALL I PRECEDENT PER A CATALUNYA	211
8.1. Escòcia: de la balança fiscal (trucada) a la demanda d'independència	215
8.2. Escòcia hauria fet el referèndum fins i tot sense el vistiplau de Londres	217
8.3. Escòcia, independent després d'un segon referèndum?	220
8.4. Perdre el referèndum, guanyar la independència?	223

8.5. Inviabilitat federal de la Gran Bretanya	228
9. CORREDOR MEDITERRANI (2003-2013): UNA VICTÒRIA EUROPEA DE CATALUNYA	233
9.1. La UE elimina el mapa ferroviari d'Aznar de 2003	236
9.2. Intent de boicot espanyol frustrat d'una visita a Catalunya de la UE (2011)	241
9.3. Només un Estat català construirà el corredor mediterrani	247
9.4. Com més logístics i més oberts al món, més lliures	254
9.5. El pla Juncker, una esletxa per finançar el corredor mediterrani?	258
10. RESUM DE PREMSA INTERNACIONAL	261

Els anys 2011 i 2012 van ser molt durs per a la Generalitat de Catalunya. Després de set anys de governs tripartits, el deute del govern català s'havia multiplicat per quatre: segons estadístiques oficials del Banc d'Espanya, el deute públic de la Generalitat, que és resultat de l'acumulació de successius dèficits públics anuals, el 2003 era d'11.000 milions d'euros, però a finals del 2010 ja havia superat els 40.000 milions d'euros. La situació financera de la Generalitat es va anar agreujant a mesura que avançava la crisi, l'atur s'enfilava prop del 20% i la caiguda d'ingressos públics es feia permanent: només el pagament d'interessos del deute de l'any, uns 1.500 milions, hauria permès mantenir la despesa dels serveis més bàsics en sanitat i ensenyament sense retallades.

Recordo el primer consell nacional de CDC al mes de gener de 2011, després de la victòria de CiU a les eleccions catalanes de novembre de 2010. Enmig de l'eufòria de la militància de base, el llavors flamant president Mas va exposar una situació financera molt més greu del que s'esperava i va explicar la primera topada amb el govern espanyol: la ministra d'Economia Elena Salgado li havia trucat els primers dies de ser a Palau per avisar-lo, o més ben dit per amenaçar-lo: per tal de complir els «objectius de dèficit que marcava la

Comissió Europea» (?), o bé la Generalitat retallava un 10% les seves despeses aquell any o bé el govern espanyol prohibiria al govern català l'accés als mercats financers per seguir emetent deute públic.

Cal fer constar que la Comissió Europea fixa uns límits de dèficit per al conjunt del país, no pas per nivells de govern (central, regional o local) dins de cada país: atès que la sobirania fiscal és una competència exclusiva dels Estats membres de la Unió Europea (igual que el mercat laboral), la Comissió Europea només demana un límit general per al país i no interfereix en la manera com s'ha d'obtenir aquell límit.

A Grècia, com a qualsevol altre país que demana un rescat, se li ha exigit quadrar el pressupost d'ingressos i despeses, no fer més dèficits públics: si Grècia ha seguit essent en tots aquests anys de greu crisi econòmica el país que més despesa militar realitza per habitant (i també en percentatge del seu PIB) i si Grècia concentra les retallades en la despesa social, aquesta és una decisió del Parlament grec i la Troica no s'hi fica.

De la mateixa manera, la Troica va respectar la moratòria de desnonaments votada al Parlament grec el 2010: a Grècia no hi ha hagut desnonaments en tots aquests anys, fet que va comportar la fallida d'alguns bancs grecs el 2012, el segon rescat del país i la primera reestructuració del deute públic feta a Europa des de la Segona Guerra Mundial. Ada Colau, en aquest sentit, no hauria pogut fer carrera a Grècia, atès que no s'hi ha fet cap desnonament, i cal preguntar-se per què PP i PSOE van deixar fer a la banca espanyola (desnonar a gran escala) el que Nova Democràcia i Pasok no van deixar fer a la banca grega.

Vist avui amb perspectiva, doncs, els primers dies del president Mas estaven d'entrada dinamitats. Ell havia entrat al govern català amb la idea de reduir el dèficit públic de la

Generalitat, totalment desbocat i insostenible, però no crec que mai pensés que hauria de dur a terme retallades tan profundes en la despesa pública catalana. Tampoc no crec que pensés que estaria obligat a retallar diversos anys seguits, ni tampoc no devia pensar que el govern de Madrid l'obligaria a fer retallades durant quatre anys sense resoldre l'injust finançament secular de la Generalitat de Catalunya.

1.1. ESPANYA AUTONÒMICA: PAÍS UNITARI, NO FEDERAL

Cal tenir present que, en no recaptar cap gran impost, entre el 85% i el 90% dels ingressos anuals de la Generalitat provenen de les transferències unilaterals i discrecionals del govern espanyol de torn, que entre 2010 i 2014 les ha retallat al voltant d'un 20% en total. Per això en aquests anys s'ha reduït notablement el pressupost de la Generalitat i per això l'Estat autonòmic espanyol no és un model federal, sinó que Espanya és classificada en tots els manuals d'Hisenda pública internacionals com a país unitari amb la despesa pública parcialment descentralitzada a nivell regional i local.

El que defineix el federalisme fiscal d'un país no és que els governs regionals i locals gastin (que a Espanya gasten) sinó que les regions recaptin els grans impostos. Només així els governs regionals tenen poder de negociació amb el govern central del seu país, com tenen per exemple els *länder* alemanys quan han de negociar amb el govern de Berlín o com tenen les tres diputacions forals basques davant del govern basc (al qual transfereixen diners en funció de les competències que presta a nivell de País Basc: TV, Ertzaintza...).

Disposar dels diners de la recaptació d'impostos a la butxaca, així com de tota la informació tributària i econòmica

del territori al qual has cobrat impostos, permet al govern basc negociar en condicions d'igualtat amb el govern espanyol la renovació del *cupo* cada cinc anys en òptimes condicions. Per a més informació podeu consultar el meu llibre *L'espòli fiscal* (Editorial 3i4), publicat el 2004 i escrit conjuntament amb Jordi Pons.

Per cert, si Catalunya fos un país independent, fos membre de la Unió Europea i de la zona euro, i si les actuals normes europees de sancions per falsejar les estadístiques oficials haguessin estat vigents l'any 2011, Catalunya hauria rebut una multa automàtica de la Comissió Europea per un import equivalent al 0,5% del PIB català: aquesta multa hauria estat aplicada a la Generalitat per mentir en la seva estadística oficial de dèficit públic de l'any 2010, relativa a la magnitud del seu dèficit públic, tal com ha passat fa poc al País Valencià, primera comunitat autònoma espanyola multada per la Unió Europea.

Així, cal recordar que el dèficit públic de la Generalitat de 2010, equivalent al 2,8% del PIB català d'aquell any i anunciat pel govern Montilla en seu parlamentària, es va transformar en qüestió de dies en un dèficit equivalent al 4,2% del PIB d'aquell any: en pocs dies es van trobar uns 4.000 milions d'euros més en factures que no havien estat comptabilitzades, unes factures pendents de pagament que van ser trobades als calaixos de diferents conselleries.

Un fet encara més greu, sobretot si es mira des d'Europa, que il·lustra fins a quin punt mentir en seu parlamentària a Espanya no té cap cost per a alguns, és el que va passar a Madrid el 24 de novembre de 2010: molt pocs dies abans de les eleccions catalanes del 28-N, la ministra Salgado va avalar al Congrés dels Diputats, en seu parlamentària, la xifra del dèficit públic de la Generalitat corresponent a l'any 2010: 2,4% del PIB de 2010, tal com havien afirmat el president

José Montilla i el conseller d'Economia i Finances Antoni Castells.

Finalment, també el president Mas es va trobar un govern que havia de tornar, pocs mesos després que ell prengués possessió, els «bons patriòtics», unes emissions de deute públic de la Generalitat a curt termini a un tipus d'interès elevat (un 4,5%), que el govern tripartit es va haver de treure de la màniga l'any 2010 per finançar els seus excessos finals de despesa pública: tot i que el 2008 va ser anunciat a Madrid pel PSOE i a Catalunya pel segon govern tripartit que se'n havia donat el «millor finançament autonòmic de la història» («un finançament galàctic», va arribar a dir Miquel Iceta), la dependència absoluta dels ingressos tributaris de la Generalitat de la voluntat del govern central no deixava gairebé cap marge de maniobra.

Catalunya avui és més un país a mig fer si es mira des de Brussel·les, o a mig desfer si es mira des de Madrid. En aquest sentit, recordo un debat al Parlament Europeu en què un diputat suec, Olle Schmidt, va preguntar el 2010 a un diputat grec, Teodoros Skilakakis: «Nosaltres fa dos mil anys malvivíem en coves i vosaltres ja havíeu fet el cim de la civilització europea, què us passa en l'ordre polític i moral que avui esteu així?». El diputat grec va respondre que el frau fiscal era «massiu a Grècia» i que «mai cap govern no ha volgut informatitzar l'Agència Tributària» (fet que, per cert, va descobrir la Troica amb estupor el 2010, quan el Parlament grec va demanar-li que rescatés les seves finances públiques). «Aquesta mentida social grega que suposa el frau fiscal a Grècia, massiu i generalitzat, distorsiona totes les anàlisis que llegiu i que volen culpar Europa o els alemanys dels mals de Grècia», va reblar el diputat grec.

El que separa Suècia de Grècia, va concloure el diputat suec, és la capacitat d'un país de construir amplis i ràpids

consensos, govern-oposició i sindicats-patronals, per pactar reformes profundes duradores en el temps, que no siguin alterades quan hi ha alternança política. Perquè més enllà de l'alternança política, va concloure el diputat suec, «hi ha el límit de no utilitzar la mentida a gran escala per destruir l'adversari, perquè així un país no va endavant sinó que entra en una espiral d'autodestrucció». És a dir, la capacitat de bastir un relat compartit per tots en un país sobre les causes d'una crisi i les seves possibles sortides. Una capacitat de consensos ràpids i transversals, per cert, que a Espanya des de l'inici de la crisi tampoc no s'ha produït.

A Catalunya, però, certa esquerra catalana no s'inspira en aquest tipus de grans acords que al centre i al nord d'Europa tota l'esquerra (socialdemòcrates i verds, i a Alemanya fins i tot algunes vegades els comunistes de Die Linke) ha practicat. Acords transversals de país que van ser decisius perquè els països nòrdics i centreeuropeus sortissin en un any i mig de la crisi financera de 2008, tal com ho van ser també a Alemanya a principis del segle XXI per relançar la seva economia després d'uns anys de recessió.

1.2. RETALLADES A ESPANYA: CONCENTRADES NOMÉS EN AUTONOMIES I AJUNTAMENTS

A l'Estat espanyol les retallades de despesa pública, particularment de despesa social (escola i sanitat públiques) han estat notables, ja que les retallades de despesa pública s'han aplicat íntegrament als governs regionals i locals. El govern central, en canvi, ha pogut mantenir intacte el seu nivell de despesa pública durant tots aquests anys de la crisi, gràcies a dos motius:

1. D'una banda, a les grans emissions de deute públic espanyol realitzades darrerament. Així, el deute públic espanyol ha crescut en els quatre anys de govern de Rajoy fins a un 30%, tal com va fer Zapatero en el seu segon mandat, de tal manera que el deute públic espanyol ha passat de representar el 36% del PIB espanyol el 2006 a tenir un volum equivalent el 99% del PIB l'any 2014.

Aquesta bola de deute és encara més grossa si es computa tot el deute públic que merita el pagament obligatori d'interessos i que és d'obligada devolució, com ara el deute de les empreses públiques, que estan excloses del càlcul de deute públic que fa servir la Unió Europea. Així, segons el Banc d'Espanya, a finals de 2014 el deute públic total de l'Estat espanyol equival al 140% del PIB (passius no financers).

Si aquest deute públic espanyol s'ha de tornar íntegrament, ara i aquí faig un pronòstic: els futurs governs espanyols hauran d'esmerçar una partida creixent dels seus pressupostos a tornar aquest deute que s'ha triplicat en només deu anys. I si, per la raó que sigui, pugen els interessos del deute públic, avui dopats per les injeccions massives de liquiditat del Banc Central Europeu, llavors les retallades seran tant o més importants que les que ja hem viscut... tot un incentiu racional a deixar de ser espanyols en l'actual forma i condició.

El govern central preveu per al 2015 un dèficit públic espanyol del 4,3% del PIB i el deute públic espanyol, per tant, segueix augmentant mentre l'atur es manté en cotes superiors al 20%. Només un retorn sostenible al creixement econòmic pot estabilitzar a mitjà termini aquestes xifres i, tanmateix, fins i tot en aquest cas, Espanya serà els propers anys molt vulnerable a les

pujades de la prima de risc del seu deute que puguin procedir de futures crisis econòmiques o financeres.

Així, si el 2015 els mercats financers no s'han plantejat els riscos de comprar deute espanyol, d'aquest fet cal donar-ne les gràcies principalment a la feina feta per Mario Draghi i pel Banc Central Europeu, més que no pas a les «reformes» i els «ajustos» dels governs de Rajoy i Zapatero. No reconèixer aquest fet és una trampa al solitari d'incalculables costos per a futurs governs espanyols.

2. D'altra banda, el govern central ha pogut seguir gastant com si no hi hagués crisi econòmica gràcies a l'apropiació de tot el marge de dèficit públic que la UE ha anat atorgant anualment a Espanya: aquests límits que se situaven entre el 4% i el 5% de dèficit públic anual, sempre han estat superats (els dèficits públics han estat finalment situats entre el 6% i el 7% del PIB). Avui hi ha un ampli consens al voltant d'aquest aspecte (tota la retallada l'han suportada autonomies i ajuntaments).

Fins i tot el BBVA ha admès, en un informe publicat al mes de maig de 2015, que l'incompliment dels objectius de dèficit públic en moltes comunitats autònomes (especialment a les més mal finançades) s'ha degut principalment a un mal sistema de finançament autonòmic. També el periodista Xavier Vidal Folch ho ha explicat en aquest mateix sentit diverses vegades a les seves columnes al diari *El País*: fins i tot en un article publicat el 20 de gener de 2014, on comenta àmpliament el llibre *L'espoli fiscal*, escrit conjuntament amb Jordi Pons, Folch destaca i conclou que els catalans paguen en excés si es compara amb els serveis que reben.